

בג"ץ 9037-08-24
בג"ץ 37361-08-24
בג"ץ 46277-09-24
בג"ץ 52917-09-24
קבוע לדיון: 6.5.25

העותר בבג"ץ 9037-08-24

גלעד הכהן
טלפון: 050-7213636 דוא"ל: atira.law@gmail.com

העותרות בבג"ץ 37361-08-24

מיכל הדס ו-34 אח'
ע"י ב"כ עו"ד נאוה פינצ'וק- אלכסנדר, מירי גרוס-הורן, מורן סבוראי
טלפון: 054-4334945; דוא"ל: miri.gross-horn@npa-law.co.il

העותרים בבג"ץ 46277-09-24

אורני פטרושקה ו-5 אח'
ע"י ב"כ עו"ד גלעד ברנע
טל. 03-6135135; פקס. 03-6135135 דוא"ל: gilad_b@netvision.net.il

העותרים בבג"ץ 52917-09-24

גדעון אביטל-אפשטיין ו-47 אח'
ע"י ב"כ ממשרד עורכי הדין דניאל חקלאי
טלפון: 077-6935508; פקס: 03-7311356; נייד: 050-7426859
דוא"ל: hacklai10@gmail.com, hacklai@smile.net.il

נ ג ד

1. חה"כ בנימין נתניהו, ראש הממשלה
2. חה"כ איתמר בן גביר, השר לביטחון לאומי
3. היועצת המשפטית לממשלה

משיבים 1 ו-3 על ידי פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים
טלפון: 073-3925590; פקס: 02-6467011

המשיבים בבג"ץ 9037-08-24

משיב 2 ע"י ב"כ עו"ד דוד פטר
טלפון: 02-6333795, 053-7526811 דוא"ל: office@dvdptr.com

המשיבים בבג"ץ 37361-08-24

1. ראש הממשלה, ח"כ בנימין נתניהו
2. ממשלת ישראל
3. השר לביטחון לאומי, ח"כ איתמר בן גביר
4. היועצת המשפטית לממשלה

המשיבים בבג"ץ 46277-09-24

1. ח"כ בנימין נתניהו, ראש הממשלה
2. ח"כ איתמר בן גביר, השר לביטחון לאומי
3. היועצת המשפטית לממשלה

המשיבים בבג"ץ 52917-09-24

1. ראש הממשלה, בנימין נתניהו
2. השר לביטחון לאומי, איתמר בן גביר
3. היועצת המשפטית לממשלה

תגובה מקדמית מטעם היועצת המשפטית לממשלה

בהתאם להחלטות בית המשפט הנכבד (כבוד השופטת ד' ברק-ארז) מיום 12.1.25, 18.3.25 ו-19.3.25, וכן החלטות בית המשפט הנכבד (כבוד הנשיא י' עמית, כבוד המשנה לנשיא נ' סולברג וכבוד השופטת ד' ברק-ארז) מיום 20.4.25, מוגשת תגובה מקדמית מטעם המשיבה 3 בבג"ץ 9037-08-24, בבג"ץ 46277-09-24 ובבג"ץ 52917-09-24, והמשיבה 4 בבג"ץ 37631-08-24.

1. תגובה זו מוגשת מטעם היועצת המשפטית לממשלה ולא מטעם הממשלה וראש הממשלה, אך כל האמור בנספח א' מקובל על ראש הממשלה. ככל שראש הממשלה יבקש בהמשך לצרף תגובה קצרה מטעמו, הדבר ייעשה בתיאום עם היועצת המשפטית לממשלה.

2. במוקד העתירות שבכותרת בקשת העותרים כי ראש הממשלה יפעיל את סמכותו לפי סעיף 22(ב) לחוק-יסוד: הממשלה, ויורה על העברתו של המשיב 2, חבר הכנסת איתמר בן גביר (להלן: **חה"כ בן גביר** או **השר בן גביר** או **השר**), מתפקידו כשר לביטחון לאומי.

3. כידוע, זוהי הפעם השנייה שבה שאלת מינוי של חה"כ בן גביר לתפקיד השר לביטחון לאומי מגיעה לפתחו של בית המשפט הנכבד.

חה"כ בן גביר מונה לתפקיד השר לביטחון לאומי בחודש דצמבר 2022. בפסק דינו מחודש פברואר 2024 קבע בית המשפט הנכבד כי עברו הפלילי של השר והתבטאויותיו מעוררים קושי, אך המינוי אינו עולה כדי אי סבירות **קיצונית**. בית המשפט סמך את פסק דינו על שלושת האדנים הבאים: א. חלוף הזמן מאז ביצוע העבירות הפליליות; ב. הצהרתו של חה"כ בן גביר כי שינה את אורחותיו; ג. הנחת המוצא כי עצמאותה המקצועית של המשטרה תישמר וכי השר לא ישמש כ"מפכ"ל על". כמו כן, בית המשפט שב והדגיש, כי "בחירת סבירות המינוי נעשתה **על פי מצב הדברים שעמד בפנינו בעת הגשת העתירה**" (בג"ץ 8910/22 פטרושקה נ' חה"כ בנימין נתניהו (21.2.24); להלן: **עניין פטרושקה**).

4. ממועד המינוי חל שינוי מהותי בתשתית העובדתית הרלוונטית לבחינת המינוי והמשך כהונתו של השר. התשתית הראייתית המינהלית העדכנית באשר להתנהלותו של השר בתקופת כהונתו מלמדת, לכאורה, על התערבות פוליטית פסולה, חוזרת ונשנית, בעבודת המשטרה ובקבלת החלטות אופרטיביות-מבצעיות, בדגש על הפעלת הכוח, בסיטואציות בעלות רגישות מיוחדת (מחאה נגד הממשלה, שימוש בכוח נגד אזרחים). זאת, תוך פגיעה בשלטון החוק ובאופייה הממלכתי והא-פוליטי של המשטרה והפרת החלטות של בית המשפט. על כך יש להוסיף התבטאויות קשות כלפי שופטים על רקע ביצוע מלאכת השיפוט, שיש בהן כדי להוביל לזילות החלטותיהם, גם בפני אנשי משטרה, ולפגוע בעצמאות השיפוטית; וכן להרתיע גורמי אכיפת חוק במילוי תפקידם.

5. על רקע האמור התקבלו בייעוץ המשפטי לממשלה פניות שונות והוגשו העתירות דנן. היועצת המשפטית לממשלה פנתה לראש הממשלה בחודש נובמבר 2024 ועמדה על כך כי בשל שינוי התשתית העובדתית נדרש לבחון מחדש את העמדה שהוצגה לבית המשפט בעניין **פטרושקה**, וכן נדרשת קבלת עמדה עדכנית של ראש הממשלה לשם גיבוש תגובה לפניות ולעתירות.

6. במסגרת הליך הבחינה של הנושא האמור ושיח שהתקיים בין היועצת המשפטית לממשלה וראש הממשלה, הדגישה היועצת המשפטית לממשלה בכתב ובעל פה את עיקרי עמדתה, שנביאה ביתר פירוט כדלקמן:

פעולת משטרת ישראל בלא השפעה של שיקולים זרים ופוליטיים היא תנאי הכרחי לתפקודה החוקי והתקין של המשטרה במדינה דמוקרטית, להגנה על זכויות האדם ולשימור הלגיטימציה הציבורית של אכיפת החוק במדינה. התערבות פוליטית פסולה על קבלת החלטות אופרטיביות-מבצעיות, ובכלל זאת הפעלת הכוח המשטרתי, מובילה לפגיעה קשה בשלטון החוק ובזכויות היסוד ובהן: הזכות לחירות, חופש התנועה, חופש הביטוי וההפגנה, הזכות לכבוד ועוד.

השפעתה השלילית המצטברת של התערבות פוליטית פסולה בעבודת המשטרה היא כבדת משקל וארוכת טווח, נוכח המסר שמחלחל בכל שדרת הפיקוד במשטרה, עד לדרג השוטרים הזוטר. השר הממונה על המשטרה מחזיק בידו סמכויות ייחודיות ביחס למשטרה, ובכללן ביצוע מינויים החל מדרגת סגן-ניצב (סנ"צ). משכך, כל שוטר בדרגת רב-פקד (רפ"ק) ומעלה מודע לכך שקידומו המקצועי תלוי בשר ובמידה שבה אופן תפקודו באירוע אופרטיבי כזה או אחר, כגון מחאה, חקירה, מעצר וכיוצא בזה, תואם את רצונו של השר.

נכון לעת הזו אין בנמצא ערובות ומנגנונים מובנים ומספקים שיהא בהם להבטיח את פעילותה התקינה, הממלכתית והשוויונית של משטרת ישראל, אל מול התערבויות פוליטיות פסולות בעבודתה מצדו של השר הממונה (והמְמַנָּה).

יתר על כן, שתיקת הממשלה והעומד בראשה, לפחות ככל הידוע לייעוץ המשפטי לממשלה, אל מול התנהלותו של השר ובשים לב לחשש הכבד לפגיעה בעבודת המשטרה – מהווה, הלכה למעשה, גיבוי להתערבות הפסולה לכאורה בעבודת המשטרה.

השילוב בין כל ההיבטים שנמנו לעיל – בראש ובראשונה התנהלותו של השר, השפעתו הישירה על הקידום של שדרת הפיקוד במשטרה, היעדרן של ערובות מובנות למניעת ניצול לרעה של הכוח השלטוני בהקשר זה, והימנעות ראש הממשלה והממשלה מנקיטת פעולה בעניין – מוביל למצב קשה בו נפגעת האפשרות להבטיח כי המשטרה תפעל מתוך נאמנות לציבור ולא לדרג הפוליטי.

מכתב היועצת המשפטית אל ראש הממשלה מיום 14.11.24 (ללא הנספח, אשר צורף להודעת המשויבים מיום 14.11.24), מצורף ומסומן מש/1.

7. בהתייחס לתשתית העובדתית לבחינת המינוי של חה"כ בן גביר לתפקיד השר לביטחון לאומי, נבחר כי זו מתייחסת למכלול התשתית הרלוונטית, היינו נוסף לאירועים במהלך כהונת השר יש לשקול גם את התשתית קודם למינוי. מן התשתית העדכנית עולה כי הקושי הרב שהיה גלום במינויו של השר בן גביר לתפקיד מלכתחילה התעצם, לנוכח התנהלותו של השר בתקופת כהונתו, וביתר שאת לאור פסק דין ששרטט כאמור אדנים הכרחיים לכך שהמינוי יוסיף להתקיים. אדנים אלה נפגעו מאוד במהלך כהונת השר, ובפרט הנחת המוצא כי תישמר עצמאות המשטרה, וכן הצהרת השר בדבר שינוי אורחותיו. מערך האיזונים אשר עמד לפני ראש הממשלה ובית המשפט הנכבד בהליך המינוי הראשון השתנה, אם כן.

8. ביום 19.1.25, עוד טרם שנשלם הליך הבחינה של הסוגייה על ידי ראש הממשלה והיועצת המשפטית לממשלה, הודיע השר בן גביר על התפטרותו מן הממשלה. ביום 30.1.25, לאחר כניסת ההתפטרות לתוקף, פנתה היועצת המשפטית לממשלה אל ראש הממשלה, עדכנה אותו בדבר כוונתה להגיש בקשה למחיקת העתירות נוכח ההתפטרות, ומסרה כי ככל שישקול בעתיד למנות את חה"כ בן גביר כחבר בממשלה, תתחייב בחינה מחודשת של התשתית העובדתית העדכנית, בראי כללי המשפט המינהלי ובשים לב לכך שמדובר יהיה במינוי חדש. בקשה כאמור הוגשה, אולם בית המשפט הנכבד לא מחק את העתירות.

מכתב היועצת המשפטית לממשלה אל ראש הממשלה מיום 30.1.25 מצורף ומסומן מש/2.

9. ביום 18.3.25 פנה ראש הממשלה ליועצת המשפטית לממשלה ועדכן אותה בכוונתו למנות את חה"כ בן גביר לתפקיד השר לביטחון לאומי, תוך שנטען כי קיימת דחיפות במינוי. היועצת המשפטית לממשלה מסרה לראש הממשלה כי נכון לאותה עת, לעמדתה, ניתן היה בנסיבות למנות את חה"כ בן גביר לתפקיד שר בממשלה, אולם לא לתפקיד השר לביטחון לאומי, גם מן הטעם שהליך הבחינה האמור לא הושלם. למרות זאת, עוד באותו היום, אישרה ממשלת ישראל את המינוי, ולמחרת היום אישרה אותו גם מליאת הכנסת.

10. בהמשך לכך, ומבלי לגרוע מהאמור לעיל, במהלך השבועות האחרונים נערך ניסיון לגבש עקרונות לערובות והגנות, ומנגנונים מספקים אשר יוטמעו בנהלי המשרד לביטחון לאומי והמשטרה. זאת, באופן שיהא בו כדי להבטיח, תחת כהונתו של חה"כ בן גביר בתפקיד השר לביטחון לאומי, את פעילותה המקצועית, העצמאית, הממלכתית והשוויונית של המשטרה, ולהבטיח שמירה מפני פגיעה בשלטון החוק ובזכויות היסוד. בין היתר בהתאם לעקרונות שאושרו בפסק דין בעניין **תיקון פקודת המשטרה** (בג"ץ 8987/22 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת** (2.1.25)).

הדבר נעשה תוך קביעת גדרות וסייגים הנוגעים בין היתר - אך לא רק - למעורבות השר בנושא חקירות; טיפול המשטרה במחאות ובהפגנות ובקבלת החלטות אופרטיביות בכלל; לתקשורת הישירה בין השר לבין גורמי הפיקוד במשטרה; **וכן ניתן דגש מיוחד לתהליך המינויים במשטרה וצמצום האפשרות לפוליטיזציה שלו**; כל זאת, באופן שעולה בקנה אחד עם עקרון עצמאות שיקול הדעת המקצועי של המשטרה שעוגן גם בפסק הדין בעניין **תיקון פקודת המשטרה**.

11. ניסיון זה נעשה, על רקע שני אלה:

מחד, עמדת היועצת המשפטית לממשלה לפיה במצב הדברים הנוכחי יש מקום להוצאת צו על תנאי ולבירור העתירות תוך העברת נטל השכנוע.

מאידך, ניסיון למצות את הכלים שבידי ראש הממשלה והייעוץ המשפטי לממשלה להביא לשיפור מצב הדברים, בטווח המידי ולטווח הארוך, טרם ההכרעה השיפוטית בעניין סבירות המינוי.

12. כפי שיובהר להלן, הניסיון לגבש בהסכמה מתווה עקרונות ביחס לערובות ולהגנות צלח, במובן זה שלעמדת היועצת המשפטית לממשלה אף שהמצב אינו חף מקושי או משביע רצון, לעקרונות שגובשו יש פוטנציאל ממשי ליצירת שינוי במצב הדברים הקיים, בכפוף ליישום העקרונות והערובות בשטח באופן דקדקני על ידי כל הנוגעים בדבר, הדרג הפוליטי ומי מטעמו וגורמי משטרת ישראל.

מסמך העקרונות שגובש מצורף ומסומן **כנספת א'** (להלן: **מסמך העקרונות**).

13. מובן, כי ישנו קושי לקבוע ערובות אפקטיביות נוכח התנהלות השר עד כה, והפיקוח על יישומן של ערובות כאמור בפועל **אינו פשוט כלל ועיקר במישור המעשי**. לכן, מעבר למתן תוקף של החלטה שיפוטית לכל מנגנון שייקבע, נדרש יהיה גם לעגן את הערובות באופן סדור בנהלי המשטרה ובפקודותיה ובנהלי המשרד לביטחון לאומי, וכן לבחון את יישומן בפועל על ידי השר ויתר הנוגעים בדבר, על מנת לעמוד על האפקטיביות שלהן ועל השלכתן על בחינת המינוי.

14. במצב הדברים האמור מדובר בשינוי בתשתית העובדתית הרלוונטית המצדיק את השהיית ההכרעה השיפוטית בעניין סבירות המינוי ובירור עתירות בנושא, עד לאחר בחינת השפעת העקרונות והערובות שנקבעו על ההתנהלות בפועל ועל שיקום אחד האדנים המרכזיים שעליהם עמד פסק הדין בעניין **פטרשקה** – עצמאות המשטרה.

15. על כן מתבקש בית המשפט הנכבד לאשר את המתווה הדיוני הבא :

א. תחילה יינתן תוקף של החלטה שיפוטית למתווה העקרונות שגובש ומוגש בהסכמת השר לביטחון לאומי המפורט בנספח א'.

ב. כן מבוקש, כי תינתן לשר לביטחון לאומי, למשרד לביטחון לאומי, למשטרת ישראל ולייעוץ המשפטי לממשלה, שהות של 60 ימים להטמעת כלל העקרונות שפורטו בנספח א' במסגרת נהלי המשרד לביטחון לאומי ובנהליה ופקודותיה של משטרת ישראל, ולאפשר למשיבים להגיש הודעה מעדכנת בדבר השלמת גיבוש הנהלים והפקודות והטמעתם.

עבודת הצוות שיטמיע את העקרונות לא תגרע ממיידיות התחולה של העקרונות שהוסכמו גם טרם השלמת גיבוש הנהלים המפורטים.

במתווה הדיוני הוסכם עוד, כי בהודעה המעדכנת בעניין השלמת הטמעת העקרונות יבקשו המשיבים מבית המשפט הנכבד להורות על מחיקת העתירות, תוך שמירת כלל טענות הצדדים.

16. לאור האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן תוקף של החלטה שיפוטית למתווה העקרונות שגיבשו המשיבים המפורט בנספח א' המצ"ב, ולאפשר למשיבים להגיש הודעה מעדכנת בעוד 60 ימים בדבר הטמעת העקרונות במסגרת נהלי המשרד לביטחון לאומי ובנהליה ופקודותיה של משטרת ישראל.

היום, א' באייר תשפ"ה, 29 באפריל 2025

נעם נורקין, עו"ד
עוזרת במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

שוש שמואלי, עו"ד
סגנית מנהל מחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה